

Medpredmetna povezava v neobičajnih okoliščinah – primer medpredmetne povezave KIZ in slovenščine

Cross-Curricular Integration under Unusual Circumstances – Example of a Cross-Curricular Link between Library and Information Knowledge and Slovenian Language

Marjetka Pivk

Izveček

V našem aktivu jezikoslovcev vsako leto že avgusta načrtujemo medpredmetne povezave, ki naj bi bile zanimive in privlačne za učence, pa tudi ustvarjalne in dinamične. Ena izmed sodobnih usmeritev šole je namreč medpredmetno povezovanje, ki učencem nudi učne povezave, s pomočjo katerih nadgrajujejo svoje znanje v celostno podobo ter vodijo v uporabo znanja v praksi. Tako je bila načrtovana medpredmetna povezava med KIZ in slovenščino v 7. razredu. Učenci so v dveh šolskih urah združevali znanja iz slovenščine ter knjižničnih in informacijskih znanj, pri tem pa so pokazali svoje zmožnosti dramatizacije, ustvarjalnega pisanja, samostojnega iskanja knjig, navajanje literature itd. Uri sta bili zanimivi tudi zato, ker sta upoštevali notranjo diferenciacijo. Članek opisuje pripravo in izvedbo medpredmetne povezave v času pouka pred pandemijo covid-19 ter v času, ko so bile razmere v šoli zaradi možnosti okužbe s koronavirusom bistveno spremenjene.

Ključne besede:

medpredmetne povezave, knjižnično informacijsko znanje, slovenščina, pouk v običajnih razmerah, pouk v času pandemije covid-19

UDK: 027.8:37.018.43

Keywords:

cross-curricular links, Library and Information Knowledge, Slovenian Language, lessons under normal circumstances, lessons during the COVID-19 pandemic

Abstract

Every August, our team of linguists plans cross-curricular links that ought to be interesting and attractive to the pupils, as well as creative and dynamic. Cross-curricular integration is a modern school policy, which provides pupils with learning links that help them to upgrade their knowledge into a whole and guide them to applying their knowledge in practice. Hence, a cross-curricular link was planned between Library and Information Knowledge and Slovenian Language in the 7th grade. During two school lessons, the pupils combined their knowledge of Slovenian Language and Library and Information Knowledge, demonstrating their skill of dramatization, creative writing, independent searching for books, citing literature, etc. The lessons were also interesting because they took internal differentiation into account. The article describes the preparation and implementation of cross-curricular integration during lessons prior to the COVID-19 pandemic and after the situation at the school has changed considerably due to the possibility of coronavirus infection.

UVOD

Spodbujanje branja in obiska knjižnice je vedno v interesu tako knjižničarke kot učiteljice/ učitelja slovenščine. Obisk knjižnice namreč s starostjo učencev pada, zato sva s knjižničarko razmišljali, kako bi učencem na predmetni stopnji približali knjige, jih navdušili za prebiranje zgodb, ki se skrivajo v njih, za brskanje med knjižnimi policami ... Porodila se nama je ideja, da bi dve uri slovenščine izvedli v knjižnici z učenci 7. razreda, in sicer takrat, ko pri slovenščini obravnavamo basni. Basni so že same po sebi za učence dovolj privlačne, izvedba ure zunaj učilnice pa je tudi vedno dobrodošla. Učno uro sva skrbno načrtovali in premišljeno izdelali tudi notranjo diferenciacijo, pri tem pa sva želeli doseči naslednje cilje, ki sledijo Učnemu načrtu za slovenščino in Kurikulu za KIZ:

- učenci ločijo različne vrste književnega gradiva;
- uporabljajo različne iskalne strategije;
- poznajo fizične dele knjige in bibliografske podatke, pomembne za identifikacijo;
- spoznajo pojme citat, citiranje, navajanje virov;
- uporabljajo referenčno in drugo gradivo ter navajajo vire;
- uporabljajo katalog v sistemu COBISS;
- izražajo osrednjo idejo (sporočilo) in temo književnega besedila;
- razvijajo recepcijsko zmožnost (doživljanje, razumevanje);
- samostojno tvorijo nove basni in jih dramatizirajo.

Za izvedbo sva potrebovali dve šolski uri.

MEDPREDMETNA POVEZAVA V OBIČAJNIH RAZMERAH

V KNJIŽNICI

V **uvodu** smo se z učenci pogovarjali o knjigah, knjižnici in branju. Razmišljali so o tem, kaj vse počnemo v knjižnici, o večnamenski uporabi knjižnice (užitek ob branju, pridobivanje informacij itd.) in povezavi s slovenščino.

Ponovili smo, kaj že vedo o iskalnih strategijah v sistemu COBISS – s tem so se namreč seznanili že v preteklem šolskem letu (6. razred).

V računalniški učilnici so nato učenci v katalogu sistema COBISS poiskali basni v naši šolski knjižnici. Izpisali so bibliografske podatke, pomembne za iskanje gradiva na policah šolske knjižnice.

V **osrednjem delu** so učenci s pomočjo podatkov, ki so jih pridobili na spletu, v knjižnici poiskali gradivo. Poiskati so morali čim več basni, nato smo si skupaj ogledali pestrost gradiva.

V nadaljevanju sva učence razdelili v pet skupin in jim dali navodila za delo. Skupine so bile oblikovane glede na njihove sposobnosti (notranja diferenciacija) in interese, ki so jih pokazali pri dotedanjem delu. Naloge so bile različne – dramatizacija in spremenjen konec basni, pisanje lastne basni po danem pregovoru oziroma nauku, povzetek basni, iskanje informacij med knjižnimi policami.

Navodila učencem za delo:

1. skupina

Preberite basen **Miška in lev**. Razdelite si vloge glede na osebe, ki nastopajo v basni, in dramatizirajte besedilo. Dramatizirano besedilo zaigrajte in ga predstavite sošolcem.

2. skupina

Preberite basen **Lisica in vrana**. Razdelite si vloge glede na osebe, ki nastopajo v basni, in dramatizirajte besedilo. Dramatizirano besedilo zaigrajte in ga predstavite sošolcem.

(NAVODILO ZA DELO je predstavljeno v PRILOGI.)

3. skupina

KDOR NE UBOGA, GA TEPE NADLOGA.

Iz zgoraj navedenega pregovora (nauk basni) oblikujte domiselno lastno basen. Zapišite jo.

4. skupina

Predstavljajte si, da ničesar ne veste o basni. Kje v knjižnici bi iskali informacije? Poiščite knjige, odprite jih na strani, kjer se nahajajo

informacije, zapišite vire. Pomagajte si s priloženimi vzorci.

5. skupina

Preberite basni **Jelen ob izviru** in **Lisica in štorklja**, razmislite, o čem govorita, in zapišite nauk zgodb.

V **zaključnem delu** je vsaka skupina predstavila svoje delo. Žal nam je ostalo premalo časa, da bi vsak učenec povedal ali zapisal svoje mnenje, smo pa to naredili takoj pri naslednji uri slovenščine.

Analiza ure

Učencem sta se zdeli uri zanimivi, drugačni in bili so navdušeni nad izvedbo. Vsaka skupina je lahko kar najbolj izrazila svoje sposobnosti in potenciale, saj so bile, glede na to, da s knjižničarko učence dobro pozna, naloge prilagojene prav njim. Vsi so bili ves čas polno zaposleni in vsem so se zdele naloge ravno prav zahtevne, vendar so jim še vedno predstavljale izziv. V delu so uživali in s ponosom so predstavili, kaj so ustvarili.

Dosegli sva vse cilje, ki sva si jih zadali, kar je bil seveda tudi namen.

Prav tako sva bili nad potekom oziroma realizacijo učnih ur navdušeni obe, zato sva ob zadovoljnih učencih sklenili, da naslednje leto učni uri ponoviva, da bi še mlajši učenci izkusili zanimivo in bogato izkušnjo medpredmetne povezave.

MEDPREDMETNA POVEZAVA V ČASU PANDEMIJE COVIDA-19

Načrt je bil torej, da v šolskem letu 2020/2021 ponoviva učni uri. Toda razmere so se bistveno spremenile. Zaradi možnosti okužbe s koronavirusom je pouk v šolah organiziran drugače. Učenci so vedno le v eni učilnici, upoštevati morajo priporočeno razdaljo med sabo, obisk v knjižnici je določen z novim urnikom, v knjižnici je hkrati lahko le pet učencev, med seboj si ne smejo posojati predmetov, ko učilnico zapustijo, morajo nositi maske itd. Torej bodo ti učenci prikrajšani za dve res

poučni, aktivni, zanimivi in prijetni uri?

Kar samo po sebi se je postavilo vprašanje, kako medpredmetno povezavo prilagoditi, da jo bomo lahko izpeljali tudi v razmerah, ko je v šoli veliko omejitev. Odločili sva se, da bova tudi to šolsko leto uri izvedli, in sicer čim prej (dokler pouk poteka v šoli in ne na daljavo). Načrtovanje nama je predstavljalo pravi izziv, ki sva se ga lotili sistematično. Vsak del učnega procesa (uvod, osrednji in zaključni del) sva morali prilagoditi novi stvarnosti. Medpredmetno povezavo smo tako izpeljali septembra.

V RAZREDU

Učenci so zadolžitve dobili že več kot en teden pred izvedbo medpredmetne povezave.

Najprej smo pri uri slovenščine osvežili znanje o iskalnih strategijah v sistemu COBISS (poznali so jih že iz preteklega šolskega leta). V manjših skupinah so nato na primerni razdalji v računalniški učilnici v katalogu sistema COBISS poiskali basni v naši šolski knjižnici. Izpisali so bibliografske podatke, ki so pomembni za iskanje gradiva na policah šolske knjižnice – vsebinsko torej enako kot v prvem primeru medpredmetne povezave. Vendar so tokrat posamične skupine učencev kar med uro slovenščine odhajale ena za drugo v računalniško učilnico, kjer jim je pomagala knjižničarka. Preostali učenci so sledili pouku slovenščine (snov ni bila vezana na temo medpredmetne povezave).

V **osrednjem delu** so učenci s pridobljenimi podatki v knjižnici poiskali gradivo. To so izvedli postopoma – med uro slovenščine jih je vsak dan (pet zaporednih ur) pet odšlo v knjižnico. Gradivo so odlagali na dogovorjeno mesto v knjižnici. Poudariti je namreč treba, da smo tako v računalniški učilnici kot v knjižnici upoštevali vse priporočene ukrepe (maske, razdaljo, razkuževanje itd.). Šele po opravljenih aktivnostih v računalniški učilnici in knjižnici smo dejansko začeli izvajati medpredmetno povezavo, ki je potekala v razredu. Učenci niso bili razdeljeni v pet skupin kot pri prvi izvedbi, a delali so v parih – tako kot sedijo, da ni prihajalo do »mešanja« med njimi. Naloge so bile tudi tokrat različne (notranja diferenciacija), vsakemu paru sva skušali

dodeliti nalogo, ki mu najbolj ustreza. Ker je bilo parov 12, sva torej sestavili še več navodil za delo kot v prvem primeru ter jih, kot je bilo omenjeno, prilagodili:

- basni, ki so bile namenjene dramatizaciji, so morale vsebovati le dve osebi. Basnima **Miška in lev** ter **Lisica in vrana**, ki so ju uprizorili že v prvem primeru, smo dodali še basni **Lisica in polž** ter **Volk in osel**;
- pri pisanju lastne basni so izhajali iz naslednjih pregovorov: **Kdor ne uboga, ga tepe nadloga, Ni vse zlato, kar se sveti, Ljubo doma, kdor ga ima**;
- učenci so razmišljali o vsebini in nauku pri naslednjih basnih: **Jelen ob izviru, Lisica in štorclja**, dodali pa sva še basen **Vrabc in burja**;
- medtem, ko so učenci delali v parih, je knjižničarka z dvema paroma učencev odšla v knjižnico, da so poiskali informacije o basnih.

V **zaključnem delu** je tudi tokrat vsak par predstavil svoje delo. Časa je bilo dovolj, saj je bil del ure, ko so učenci iskali različne basni, izveden že prej v knjižnici oziroma računalniški učilnici. Ostalo nam je tudi toliko časa, da so učenci povedali svoje mnenje. Enako kot pri prvi medpredmetni povezavi so učenci uživali v delu in predstavitvah, ves čas so bili zaposleni ter aktivni, v naloge so se poglobili. V času, ko so ves čas pouka v eni učilnici, ko je pouk bolj ali manj frontalen (da se izognemo stiku med učenci), je bila zanje to prava popestritev. Uri sta se jim zdeli zabavni, poleg tega pa poučni in ustvarjalni. Notranja diferenciacija je učencem pomagala, da so jim bile naloge všeč in da so jih vsi izpeljali uspešno, kar jim je predstavljalo dodatno motivacijo, hkrati pa krepilo samozavest. Tudi tokrat so bili dosežni vsi zastavljeni cilji.

SKLEP

Medpredmetne povezave so vedno skrbno in premišljeno načrtovane, zato so po navadi zanimive in privlačne za učence. Predvsem predstavljajo drugačne učne ure, kot so običajne – so bolj dinamične, ustvarjalne, sproščene. V času, ko je pri pouku treba upoštevati veliko prilagoditev zaradi pandemije, je načrtovanje bolj zahtevno in zapleteno, vendar je izvedba medpredmetne povezave mogoča in še posebej dobrodošla, saj si učenci želijo takih ur. Dobra, že preverjena medpredmetna povezava se z nekaj prilagoditvami lahko uspešno izvede tudi v spremenjenih razmerah, ko smo učitelji zelo pozorni in skrbni pri načrtovanju vseh ur, hkrati pa učencev ne želimo prikrajšati za zanimiv in pester pouk. Opisana primera izvedbe medpredmetne povezave kažeta tudi na to, kako pomembno je hitro prilagajanje novim razmeram v šoli.

V obeh primerih medpredmetne povezave sva si s knjižničarko zadali iste cilje in jih obkraj tudi dosegli, čeprav sva bili drugič precej omejeni – ur nisva mogli izvesti v knjižnici, učenci niso smeli sami brskati med knjižnimi policami, stiki med njimi so bili omejeni. Obkraj sva izvedli tudi notranjo diferenciacijo, kar je za učence zelo pozitivno, saj delajo naloge, ki jim ustrezajo in pri katerih se lahko izkažejo.

V obeh primerih so bili učenci zadovoljni, še več – uri sta se jim zdeli odlični, tak način pouka pa se jim zdi bolj sproščen, zabaven in zanimiv.

S tako obliko sodelovanja bova s knjižničarko še poizkusili, naj bo v »običajnih ali drugačnih« razmerah. Ideje za nove medpredmetne povezave se že rojevajo, tudi za primer pouka od doma, kar seveda predstavlja še večji izziv. ●

PRILOGE

PRILOGA 1

Primer navodila za delo – medpredmetna povezava v času pandemije covida-19 (delo v paru)

NAVODILO ZA DELO

Preberita basen **Lisica in vrana**. Razdelita si vlogi in dramatizirajta besedilo. Dramatizirano besedilo zaigrajta in ga predstavita sošolcem.

Vrana je sedela vrh drevesa s kosom sira v kljunu. Lisica jo je gledala in razmišljala. Kako bi se polastila sira. Stopila je pod drevo, se zazrla v višino in rekla: »Kako imenitno ptico vidim! Njena lepota je neprekosljiva, njeno perje je razkošnejše kot pavov rep. Če je njena krasota obdarjena tudi z enako imenitnim glasom, potem si zasluži krono kot kraljica ptičjega kraljestva.« Vrani so sladke besede segle do srca, in da bi lisici pokazala, da zna tudi peti, je glasno zakrakala. Pri tem je iz kljuna izpustila sir, lisica pa ga je ujela in rekla vrani: »Slišim, predraga, tvoj glas je močan. Toda manjka mu pameti.«

NAUK: Varuj se laskavih besed.

Slika 1: Leon Rousseau, "Lisica in vrana", Francija, 19. stoletje. Dostopno na: [https://en.wikipedia.org/wiki/The_Fox_and_the_Crow_\(Aesop\)#/media/File:Rousseau_renard.jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Fox_and_the_Crow_(Aesop)#/media/File:Rousseau_renard.jpg) (4. 3. 2021).

Viri in literatura

Aesopus (1994). *Ezopove basni: z ilustracijami svetovnih mojstrov*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
Basni – najlepše zgodbe o živalih (2003). Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.

Slovenske basni in živalske pravljice (1985). Ljubljana: Mladinska knjiga.
Ezopove basni. Lisica in vrana.

BARBARA LEVSTEK, profesorica slovenščine in francoščine, je zaposlena kot učiteljica slovenščine in francoščine na OŠ Poljane.

Naslov: OŠ Poljane, Poljane 100, 4223 Poljane

E-naslov: barbara.levstek@sola-poljane.si